1893-1963
70-річчя видання і служби своєму народові та правді

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J. HENDERSON 4-0237 HENDERSON 4-0807 УНСоюз: HENDERSON 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BARCLY 7-4125 УНСоюз: BARCLY 7-8337

РІК LXX. Ч. 137 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЛИПНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 23, 1963 No. 137 VOL. LXX.

ПОСЕРЕДНИЦТВО УРЯДУ В СПРАВІ ПОЛАГОДИ ЗАЛІЗНИЧНОГО СПОРУ НЕ МАЛО УСПІХУ

ПРЕЗИДЕНТ ГОТУЄТЬСЯ ПЕРЕДАТИ СПРАВУ ПОЛАГОДИ СПОРУ В ЗАЛІЗНИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ НА РОЗГЛЯД І ВИРІШЕННЯ КОНҐРЕСУ

Вашингтон. — Рекомендовані президентом Кеннеді спроби посередництва уряду в спорі між залізничними компаніями і робітничими спілками й ведені в цій справі секретарем праці В. Віллардом Вірцом переговори, закінчилися в неділю 21-го липня невдачею. Секретар праці Вірц подав до відома, що всі його зусилля не дали ніякого успіху, бо ні одна ні друга сторона не виявили бажання уступити із своїх позицій. В політичних колах думають, що президентові Кеннеді не лишається нічого іншого, як передати Конґресові свої пропозиції щодо полагоди цього спору. Великих надій на успішність започаткованого Вірцом посередництва не було й перед тим, але Вірц заявив, що він не плянує вести дальших розмов у цій справі, хіба тільки тоді, якщоб з ініціятивою в цьому напрямку виступила якась із заінтересованих сторін. Передання справи залізничого спору на розгляд Конґресу відсуне під сучасну пору з-під уваги американських законодавців дві справи, що абсорбували Конґрес останнім часом — справу громадянських прав і редукції податків. Члени Конґресу у своїй більшості не виявляють надто великої охоти встрявати в залізничий спір і покладали багато надії на те, що урядові пощастить полагодити його компромісово. Невдача урядових спроб ставить Конґрес перед конечністю зайняти таке чи інше становище до існуючого спору. Вернувшись в короткого відпочинку в Гаяніс Порт, Масс., в неділю увечері, президент Кеннеді визначив уже на понеділок 22-го липня ранком свою зустріч з секретарем праці Вірцом для обговорення з ним усіх справ, зв'язаних з дальшою акцією уряду в справі залізничного спору. Водночас із цим на передполудне цього ж дня Президент заплянував зустріч з представниками залізничих компаній і п'ятьох професійних спілок залізничих робітників і службовців і нараду з провідниками обох партій в Конґресі. В останній нараді візьмуть вперше в цій справі участь також і провідники республіканської партії. Уряд покищо не подав до відома, які пропозиції в справі полагоди залізничого спору він передасть на розгляд Конґресу. В політичних колах сподіваються, що буде запропонований найперше період дальших переговорів і посередничання і потім арбітраж — вирішення в таких чи інших нерозв'язаних справах. Не виключають також можливости націоналізації федеральним урядом залізниць, хоч така можливість могла б привести у висліді до загострення спору. Конґрес матиме тиждень часу до розгляду і вирішення справи і, якщо він не знайде якоїсь розв'язки, тоді в понеділок 29 липня мав би початися страйк залізничих робітників.

Американські губернатори поділені в поглядах на справу громадянських прав

Маямі Біч, Флорида. — Вже напередодні конференції губернаторів американських стейтів, що її відкриття встановлено на понеділок 22 липня, виявилися основні розбіжності в поглядах окремих губернаторів на актуальну тепер справу громадянських прав, зокрема на скасування расової сеґреґації в деяких стейтах ЗДА. В політичних колах сподіваються, що справа громадянських прав буде предметом гарячих дебат під час конференції. Щоб уникнути гострих зударів в цих дебатах екзекутивний комітет конференції губернаторів вирішив поставити на порядок нарад двогодинну дискусію про громадянські права, але ж без будь-якого вирішування чи голосування в цій справі. Ще перед тим, під час окремої зустрічі 14 губернаторів вирішено не тільки ставити справу громадянських прав на обговорення, але й домагатися голосування, яке б примусило багатьох учасників здекляруватися виразно за чи проти пропонованого урядом закону про громадянські права. В демократичних колах побоюються, що вимога голосування, може привести до розбиття конференції губернаторів.

Українська Централя Пассейку здобула чашу у відбиванці

На білоруській вакаційній оселі „Мінськ", у Бей-Ейр біля Ґлен Спей відбулися минулої неділі, 21 липня, відбиванкові змагання чоловічих дружин за перехідну чашу цієї оселі. Переможцем цих відбиванкових змагань вийшла дружина Української Централі з Пассейку, яка перемогла УСТ „Верховина" в двох сетах вислідами 15:8 та 15:9 і дружину Б.С.К. „Ньоман" також в двох сетах з рахунком 15:11 і 15:11. Цим самим Українська Централя Пассейк здобула на цей рік перехідну чашу білоруської вакаційної оселі „Мінськ". Змаганнями проводив з рамени СУАСТ-Схід інж. Т. Грицай, орг. референт цієї делеґатури Української Спортової Централі на Сході ЗДА.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** буцім-то призначить мурина Говарда Дженкінса на опорожнене місце в Крайовій Раді для робітничих справ. Говард Дженкінс був професором права.

● **З'єдинені Держави й Мехіко** поладнали мирно в четвер 18 липня ц.р. 40-річний спір за тексасько - мехіканську кордонну смугу між тексаським Ель Пасо та мехіканським Сіюдад Хуарез. Внаслідку осягненого компромісу, що його одночасно проголосили обидва празиденти, Мехіко дістане коло 437 американських акрів землі, зате Ель Пасо дістане к. 193 акри. Уряд ЗДА мусить видаткувати яких 20 мільйонів дол. на відшкодування к. 3.500 особам, доми й терени яких перейдуть до Мехіко. Якщо вони залишаться на місцях, збережуть своє американське громадянство.

● **Джеймс Водсворт**, кол. представник ЗДА в Об'єднаних Націях і кол. головний делеґат ЗДА на конференції роззброєння за Айзенгавера, став головою нової американської організації „Громадський Комітет для заборони атомових дослідів". Заступником Водсворта став д-р Гадсон Гоґленд, президент американської Академії наук й мистецтва. Між членами Комітету є такі видатні особи, як кол. президент Світового Банку Юджин Блейк, президент спілки - автомобілевих робітників Волтер Рутер, Роберт Майнер, кол. губернатор стейту Ню Джерзі й інші.

● **У Шикаґо** мурини переводили впродовж майже цілого мин. тижня сидючий страйк перед місцевою шкільною радою (Радою Виховання). В минулий четвер поліція переломила той страйк, арештувавши сімох мужчин і три дівчини та оскарживши вісьмох демонстрантів у спричиненні вуличного заколоту.

КОМІСІЯ КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ ПЛЯНУЄ ЮВІЛЕЙНІ ВИДАННЯ І ПАМ'ЯТКИ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 19 липня, тут у приміщеннях Українського Конґресового Комітету відбулися перші наради новосформованої Комісії Ювілейних Видань Комітету Пам'ятника Шевченкові, на яких обміркована видання Пропам'ятної Книги та ряд інших публікацій і пам'яткових предметів у зв'язку з запльнованою на вересень цього року дедикацією площі під будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні та найбільш врочистим відкриттям того пам'ятника з кінцем травня 1964-го року. Уже раніше кореспонденційним шляхом ця комісія уконституувалася так, що п. Святослава Гординського обрано на голову комісії, ред. Володимира Душника на містоголову і ред. А. Драгана на секретаря. У цих перших нарадах, крім згаданих С. Гординського, який проводив зборами, і А. Драгана, взяли ще участь д-р Матвій Стахів та проф. Григорій Костюк і п. Ігнат Білинський. Під час нарад обмірковано м. і. такі справи, як: публікацію ювілейної Пам'яткової Книги, яка крім відповідного змісту, зв'язаного з історією будови пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні та самою будовою, включатиме програму багатьох великих торжеств під час відкриття пам'ятника та повний список усіх жертводавців на будову пам'ятника. Тому, що ця частина книги вже поступово приготовляється до друку, важливе, щоб усі ті, які бажали б увіковічнити свої ім'я між тими, що пожертвою причинилися до здвигнення пам'ятника найбільшому Синові України у столиці Америки, поспішили з висилкою своєї пожертви. Крім Пропам'ятної Книги, плянується також видачу цілого ряду пом'яткових предметів: мініятюр пам'ятника в бронзі, відповідних поштових карток та інших пам'яток. Розглядається можливість сфільмування великих церемоній дедикації площі та відкриття пам'ятника. Окрему увагу віддала комісія справі написів на пам'ятнику. Всі ці справи будуть знову обмірковані на чергових нарадах Комісії та у формі відповідних рекомендацій передані на вирішення Комітетові Пам'ятника.

Американські лібералі ставлять „порядок" понад волю

В журналі „Юмент Івентс" з 6-го липня цього року появилася тривожна вістка про те, що впливові американські лібералі пропонують урядові президента Кеннеді „продати" волю поневолених Москвою народів за здогадний „порядок", що його вдержує комуно-московська диктатура в опанованій нею частині світу. У повідомленні, про яке мова, сказано:

Державний секретар Дін Раск буцім-то має тепер у своєму посіданню працю („пейпер") на тему стратегії в холодній війні, в якій то праці видвигається твердження, мовляв, вільний світ „надзвичайно" користає із совєтського поневолення Східньої Европи. Працю написав Волтер Мілліс, впливовий член лівого крила Фонду Републіки. В цьому документі сказано: „Чи ми це собі признаємо, чи ні, але ми надзвичайно користаємо із здібности совєтської поліційної системи вдержати закон і порядок понад 200 мільйонами росіян та багатьома додатковими мільйонами в сателітних державах. Розвал російської комуністичної імперії — пишеться далі в згаданому документі — без сумніву привів би до волі, але й був би куди більше катастрофальний для ладу в світі, ніж розвал Австро - Угорської імперії в 1918-му році".

Цей документ, опублікований в квітні ц. р., також і в дальшому виразно ставить те, що в ньому називається „ладом у світі", понад волю народів. Стаття Мілліса є частиною дво-томового звідомлення у справі роззброєння. Це звідомлення проготовив Інститут Дослідів Миру, одержавши на ту ціль від урядової Агенції Контролі Зброї і Роззброєння $20 000. На окрему увагу заслуговує обставина, що цю „студію" зібрав Артур І. Васков, автор „Ди Ліберал Пейперс", в яких закликається Америку до „відпруження" відносин із Совєтським Союзом, коштом Центральної Европи.

Митрополит Амвросій відвідав Оселю ім. О. Ольжича в Лігайтоні

Ню Йорк. — Митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА ВПреосв. архиєпископ Амвросій Сенишин відвідав у суботу 20-го липня ц. р. в супроводі о. Василя Лостина з Філядельфії, о. д-ра Володимира Грабця з Палмертону, й о. Богдана Левицького з Нортгемптону оселю ім. О. Ольжича в Лігайтон, Па. Достойного гостя привітала від учасників дитячого табору Українського Золотого Хреста Ірина Гнатюк, від Управи Оселі та гостей вітали Владику пп. В. Зуляк, М. Белендюк та В. Карпяк, і від Центральної Управи ОДВУ д-р Богдан Левицький. Митрополит Амвросій Сенишин цікавився життям і побутом на Оселі ім. О. Ольжича, а передусім виховною справою в дитячих таборах й обіцяв призначити душпастиря для релігійно - духової опіки в усіх таборах та відправи Богослужб в новозбудованій заходами і старанням Громадського Комітету під проводом Степана Селешка українській католицькій каплиці.

Виступи М. Лисогір, В. Шуста і Н. Сташинської були мистецько-розваговою атракцією минулої суботи на „Союзівці"

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Не зважаючи на часті дощі в п'ятницю і суботу 19 і 20 липня ц. р., ця оселя УН-Союзу була заповнена гістьми і відвідувачами з ближчих і дальших стейтів ЗДА і провінцій Канади, в тому багатьма союзовими діячами. Мистецько - розваговою атракцією цього минулого кінця тижня був вечір, що в ньому взяли участь видатні американсько - українські мистці — співачка нюйоркської опери Марія Лисогір й артист американських театрів Василь Шуст, разом з молодою вихованою вже у ЗДА танцюристкою Нусею Сташинською. Щире й тепле признання численно зібраних слухачів здобула Марія Лисогір відспіванням в першій частині програми чотирьох українських пісень в обробітці Миколи Лисенка і в другій частині виконанням пісень композицій чотирьох інших композиторів — Степового, Гулака - Артемовського, Єдлічки й Углицького. З великою увагою і потім рясними оплесками прийняли присутні виступ Василя Шуста, який дав добру інтерпретацію Шевченкової „Катерини" в перекладі на англійську мову, доповнюючи й увиразнюючи її рецитацією уривку з Шекспіра. Хореографічним завершенням вечора був виступ Нусі Сташинської, яка вивела стилізований український танок власної композиції. На другий день у неділю 21 липня Служба Божа для українців католиків була відправлена всч. о. Любомиром Гузарем — з огляду на непогоду — у великій залі авдиторії „Веселки". До св. Причастія під час цієї Служби Божої приступили учасники Оселі хлоп'ячого табору на Дитячій Оселі „Союзівки", який нараховує вже понад 30 хлопців.

КОНФЕРЕНЦІЯ МІЖ СССР І КОМУНІСТИЧНИМ КИТАЄМ ЗАКІНЧИЛАСЬ НЕВДАЧЕЮ

Москва. — В суботу 20-го липня ц. р. від'їхали з Москви до Пейпінґу комуно - китайські делеґати, учасники конференції задля вирівнання „ідеологічних" розбіжностей між комуністичним Китаєм та Совєтським Союзом. Ця конференція тривала від 5-го липня. Вона велась за закритими дверми і подробиці про її хід дотепер не відомі. Проте водночас обидві сторони — Москва і Пейпінґ — раз-у-раз обмінювалися взаємними гострими обвинуваченнями та атаками. В минулу п'ятницю 19-го ц. м. Хрущов виголосив під час бенкету у честь мадярської делеґації, що перебуває в Москві під проводом прем'єра Яноша Кадара, двогодинну промову, в якій знову гостро таврував китайських комуністів, як „фанатиків", які хочуть атомової війни та змагають до повалення нинішнього совєтського проводу, що стоїть за політику мирного співіснування. Все ж, совєтсько - китайська конференція не закінчилася, як цього сподівалися деякі коментатори, драматичним розбиттям та зірванням взаємин між Москвою і Пейпінґом. Напередодні від'їзду китайських комуністів Хрущов був на прийнятті в їхню честь а на летовищі на відлеті Міхаіл Суслов, що був на тій конференції головним совєтським представником, „сердечно" стискав руку комуністичному делеґатові Тенґ Гшіяо-пенґові, який є генеральним секретарем китайської комуністичної партії. Взагалі ж на летовищі було всього коло 300 осіб, в тому числі коло 150 китайців — всі члени китайської амбасади в Москві. 5-річний синок комуно - китайського амбасадора Пана Тсу-лі передав велику китицю квітів, а китайські і совєтські приявні на тій короткій церемонії „радісно" всміхалися. Проте часописним кореспондентам не вдалося перевести інтерв'ю ані із Сусловим ані китайськими комуністами і всі їх запити та відповіді обмежились до кількох слів, що ніби конференція була „дуже добра". На запит, чи відбудеться її продовження, китайці відповіли, що „про це буде повідомлення". В короткому офіційному комінікаті, який появився вже після від'їзду з Москви комуно - китайських делеґатів, сказано тільки, що на московській конференції обидві сторони з'ясовували свої позиції та що розмови про вирівнання поглядів відбудуться „в майбутньості". Це потверджує звіти західніх кореспондентів з Москви, що на тій совєтсько - китайській конференції взагалі не переговорювано про компроміс між розбіжними „ідеологічними" становищами. Китайських делеґатів, що вернулися з Москви вітали в минулу неділю в Пейпінґу всі найвищі комуністичні „проміненти", з Мао Тсе-тунґом, Лію Шао-чі і Чу Ен-лаєм у проводі.

Рада Безпеки ОН обмірковує справу санкцій проти Португалії і Південної Африки

Об'єднані Нації. — На понеділок 22-го липня скликано Раду Безпеки Об'єднаних Націй на вимогу 32-ох африканських держав, всіх незалежних країн того континенту за вийнятком Південно - Африканського Союзу, проти якого саме звертається скарга. Ті держави заявили, що біло-расова політика режиму Гендріка Верверда в Південній Африці та колоніяльний режим Португалії в Анґолі становлять „загрозу для світового миру". Вони вимагають гострих санкцій проти тих двох держав, які йшли б ступнево — аж до виключення їх з ОН. З'єдинені Держави, які займають антиколоніяльне становище, все ж противляться таким санкціям, які послідовно мусіли б довести до розкладу ОН. Американський амбасадор в ОН Адлей Стівенсон конферує з різними членами 11-членної Ради Безпеки, головно з представниками азійсько - африканських країн. Міністер закордонних справ Південно Африканського Союзу д-р Ерік Люв заявив 16-го липня ц. р. у Кейптавні, що та держава не братиме участи в дебатах Об'єднаних Націй над відносинами в Південній Африці, вважаючи, що це незаконне втручання у внутрішні справи тієї країни.

Американці виграли, американки програли спортові змагання в Москві

Москва, 21 липня. — Легкоатлетичні змагання між репрезентаціями ЗДА і Совєтського Союзу, які відбулися в суботу і неділю, 20 і 21 липня ц.р. на стадіоні Леніна в Москві, закінчилися дуже низькою перемогою американців з рахунком 119:114 та повним розгромом жіночої американської дружини, яку перемогли совєтські жінки рахунком 75:28. Це була п'ята з черги зустріч легкоатлетів цих двох спортових потуг світу в програмі культурного обміну між ЗДА і СССР. Перемога чоловіків ЗДА була найслабшою в усіх дотеперішніх п'яти зустрічах, та й програна американських жінок була з усіх п'яти найгіршою. В 22 конкуренціях чоловіків 12 перших місць здобули американці, а 10 совєтські атлети. В жіночих десяти конкуренціях всі перші місця зайняли совєтські спортовки. Перемога американських чоловіків прийшла щойно вкінці зустрічі в драматичній боротьбі за перше місце в бігу на 1,500 м. коли в останніх 400 метрах американські бігуни Бирлесон і О'Гара перегнали противників і закінчили біг на двох перших місцях. Валерій Брумель одинокий в цих змаганнях встановив новий рекорд світу. Він осягнув нову висоту в стрибку вгору на 7 стіп та 5 і ¾ цаля. Змаганням в неділю приглядалося 70,000 осіб, в тому і амбасадор Аверел Гарриман, заступник державного секретаря і Фой Д. Колер, амбасадор ЗДА в Москві. Був теж присутній на змаганнях на почесній трибуні М. Хрущов, який при осягу Брумеля „врадувано" підскочив і сильно його оплескував.

Втікач із Східньої Німеччини зрадив комуністичних агентів в Західньому Берліні

Берлін. — Ще в минулому місяці втік із Східньої Німеччини на Захід 31-річний сержант із східньо - німецької розвідчої централі Герберт Рокстрог і зрадив цілу сітку комуністичної шпигунської організації на терені Західнього Берліну. Хоч цей військовик мав невисокий ступінь, проте він мав доступ до тайних актів. За твердженням газет, західньо - берлінські власті дістали списки коло 50-ох комуністичних агентів. Виявлено це щойно в минулу суботу, після того, як Герберта Рокстрога перевезено вже до Західньої Німеччини під іншим прізвищем. Він утік до Західнього Берліні тим шляхом, що ним східньо - німецькі комуністичні власті перепачковули своїх шпигунів і агентів.

У МОСКВІ УЗГІДНЕНО ПРОЄКТ ДОГОВОРУ ПРО ЯДРОВІ ДОСЛІДИ

Москва. — На конференції ЗДА, Британії і СССР у Москві в справі припинення атомових детонацій, узгіднено в минулу суботу 20 липня ц. р. проєкт договору про припинення таких детонацій в повітрі, на землі і під водою. Пропущено такі детонації під землею тому, що покищо не можна ствердити технічними приладами, чи потрясення, спричинені такими детонаціями, є або не є землетрусами, а большевики не хочуть погодитися на міжнародну контрольно - інспекційну систему, яка внеможливила б засекречування підземних експериментів. Тому покищо вийнято такі підземні детонації з-під заборони. На понеділок 22 липня призначено ще одну нараду комісії, що виготовляла проєкт договору, а на 3 год. попол. пленарне засідання, на якому остаточно була б вирішена доля договору. Покищо, до останньої хвилини, західні делеґати в Москві, Аверелл Гарриман від ЗДА і лорд Гейлгем від Британії, не мали ще певности, що таки прийде до підписання договору і де та коли це відбулось би. Західні делеґати, як також західні обсерватори в Москві все ще не виключають, що в останній хвилині Хрущов зажадає одночасного підписання також східньо-західнього пакту неаґресії, тим паче, що він згадав про той пакт у депеші до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта ще в суботу 20-го липня. Якщо у тому пакті було б посереднє чи безпосереднє визнання Східньої Німеччини та затвердження нинішнього поділу Німеччини, то Захід рішуче не погодився б. Однак західні дипломати обмірковують можливість одночасних декляраций Організації Північно - атлянтійського пакту (НАТО) та комуністичного бльоку з т. зв. Варшавського пакту, в яких було б ствердженe, що всі ті держави не будуть вирішувати спірних проблем Середньої Европи війною. Не відомо, чи Совєти вважали б такі заяви рівнозначником пакту неаґресії, на якому їм залежить, як на акті, що перепачкував би затвердження існуючого „статусу кво" в Европі та був би новим арґументом у пропаґанді „мирного співіснування".

Президент Кеннеді зголосить атомовий договір до Сенату на ратифікацію

Президент Кеннеді перервав свій відпочинок наприкінці тижня в Гаяніс Горт, Масс., та вернувся в минулу неділю до Вашинґтону у зв'язку з вістками з Москви та загрозою залізничного страйку. Президентський дорадник в справах безпеки країни, МекДжорджд Банді, щоденно телефонічно звітував Президентові про хід московських переговорів. Вернувшись до Вашинґтону — Президент негайно почав студіювати насілі з американської амбасади у Москві детальні звіти. Як відомо, покищо не було ще ніякої офіційної заяви про хід американсько - совєтських атомових переговорів у Москві, за вийнятком короткої заяви Президента на його минулотижневій пресовій конференції. Якщо прийде дійсно до згоди, то Президент плянує — твердять газети — дві акції: виголошення в цій справі промови через радіо-телевізію та зголошення договору з СССР про припинення атомових детонацій до Сенату на ратифікацію. Президент говорив уже в цій справі з лідером сенатської більшости в Сенаті, сенатором Майком Менсфілдом та його заступником сен. Гюбертом Гомфрі, й обидва переконані, що Сенат, як мога найшвидше затвердить такий договір найменше потрібними двома третіми голосів. Зате у випадку, коли б атомовий договір був пов'язаний із пактом неаґресії між НАТО і комуністичними країнами з Варшавського пакту, ратифікація такого договору натрапила б на поважний спротив в Сенаті. Не тільки Президент і члени його Уряду здають собі з цього справу, але, мабуть, також Хрущов і тому — якщо він хоче договорення з ЗДА і Британією в праві атомових детонацій, він не може ставити східньо - західнього пакту безпеки за передумову. Британія не потребує передавати такого договору парляментові на ратифікацію, бо там переводить її королева своїм підписом.

Президент проти конференції „на вершинах"

Хрущов буцім-то запропонував на переговорах у Москві, щоб акт підписання договору про атомові детонації відбувся на конференції „на вершинах", з парадою, яка послужила б большевикам для їхньої пропаґанди, як нібито доказ успішности совєтської тактики мирного співіснування та миролюбних тенденцій. Також британський прем'єр Г. Мекміллен схиляється до думки про таку конференцію, теж із внутрішньо - політичних міркувань, сподіваючись від такої конференції скріплення свого занепавшого престижу в Англії. Однак президент Кеннеді є проти такої конференції, яка була б пустим маніфестаційним актом. Зате, коли б прийшло до підписання не тільки атомового договору, але й якоїсь компромісової декларації про відмову від війни у справах середньої Европи, то не є виключене, що Президент погодиться на зустріч з Хрущовим і Мекмілленом, бо така подія ніби сприяла б дальшим мировим заходам.

У СВІТІ

● **11-членна Комісія Об'єднаних Націй** для справ Південної Африки зажадала одноголосно від Ради Безпеки ОН, щоб вона заборонила всім членам ОН експортувати зброю та нафту і її вироби до Південно-африканського Союзу. Це має бути економічним натиском на тамошній режим, що проводить безоглядну біло-расову політику. Проте та Комісія відкинула вимогу радикальних африканських держав, що Південно-африканський Союз виключити з Об'єднаних Націй. Справа передана на Раду Безпеки ОН.

● **Совєтський амбасадор в Парижі**, Сергей Віноградов, скаржився перед французьким урядом на його холодний підхід до совєтських спроб „співіснування" та, зокрема, пожвавлення торговельних взаємин. Французька преса не вірить, щоб совєтсько-китайський спір та конференція про припинення атомових детонацій змінили на краще політику СССР у відношенні до вільного світу та вважає всі ці маневри Хрущова ще одним обманом.

● **„Ізвєстія"** оприлюднили фотознимку всміхненого Анатоля Дольницина, колишнього аташе совєтської амбасади в Лондоні, який — за твердженням англійської преси — вже давно втік на Захід. „Ізвєстія" глузують з тієї англійської газетної вістки і твердять, що Дольницин, службовик совєтського міністерства закордонних справ, перед виїздом з родиною на ферії на Крим вступив до редакції того московського щоденника, де зробили оту світлину.

● **Афганський король Загір** перевів — за його власними словами — „революцію", призначивши на афганського прем'єра д-ра Мохаммеда Юссуфа, цивільного політика. До цього часу прем'єрами в Афганістані були тільки члени королівської родини, кузени, вуйни або інші свояки короля.

● **В столиці Сіяму Банґкоку** арештовано двох буддистських духовників, які, як комуністичні агенти, займались спеціяльно ширенням інтриг і сварні між буддистською верхівкою. Недавно арештовано під подібним закидом ігумена буддистського манастиря в Банґкоку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Критичний тиждень

Мова тут про біжучий тиждень, в якому має вирішитись дилема: або вдасться упродовж оцих сімох днів знайти розв'язку гострої кризи в залізничому господарстві Америки, або 29-го цього місяця 200 000 американських залізничників розпочнуть страйк. П'ять професійних спілок залізничникв погрожують таким страйком уже від років, але вони здають собі справу, що такий страйк, ударивши в першу чергу по широких масах народу, а далі по всій економіці країни, наставив би публічну опінію неприхильно у відношенні до залізничників. Проте, вони заповіли були на 10-го липня цього року страйк у відповідь на рішення головних залізничих компаній ввести з тим днем новий реґулямін, за яким — практично — мали б бути звільнені кругло 37 000 залізничних машиністів, палячів і виличників, що їх праця стала зайвою від часу переходу паровозів на мотори Дізеля, електрифікації залізничих ліній і автоматизації. Залізничні спілки відкинули проєкт президента Кеннеді передати справу на арбітраж колишнього правного дорадника робітничої централі та колишнього секретаря праці, а тепер головного судді Артура Ґолдберґа. Але вони погодилися відкласти рішення щодо страйку, коли залізничі компанії погодились відкласти введення реґуляміну до 29 ц. м.

У цьому тижні спеціяльна, покликана Президентом 6-членна Комісія з-посеред Дорадчої Ради в справах праці і промислу має подати свої рекомендації. Якщо обидві сторони не приймуть тих рекомендацій, Президент заповідає передати справу до Конґресу, який мусів би впродовж оцих кількох днів прийняти такий новий закон, який перешкодив би страйкові. Одне і друге — дуже трудна, складна й сумнівна справа. Річ у тім, що, поперше, тяжко знайти компроміс для двох діяметрально суперечних становищ і, подруге, в самому Конґресі є дуже багато принципових противників вирішування конкретного спору в будь-якій ділянці крайової економіки, базованої на засадах приватної власности і вільного суперництва. Іде про принцип, згідно з яким держава не повинна накидати свого рішення в справах праці й заробітку. З цієї самої причини існують численні й впливові противники ідеї, щоб цей ґордіївський вузол розрізати законом про удержавлення залізниць в ЗДА.

Противники цієї ідеї вказують, що суть ґордіївського вузла залишилася б і надалі та сама: не минулася б потреба звільнення близько 40 000 осіб, праця яких стала зайвою внаслідок поступу технології. Зрештою, це проблема не тільки залізниць. У сталевому промислі в 1947-му році треба було 14-700 робітних годин для продукції одної тонни сталі, а в 1962-му році — лише 10 900. У 1947-му році треба було 310.5 робітних годин для продукції одного авташ в минулому році — лише 153 години. В 1947-му році треба було 1 300 робітних годин для видобутку 1 000 тонн вугілля, а в 1962-му — лише 500 годин. Нині ан половину менше треба робітних рук і годин в хліборобстві.

Залізниці терплять не тільки від надміру робітників, що постає внаслідок поступу технології, але й від убивчої конкуренції збоку автомобільної комунікації та автомобільного торговельного руху. Борючися проти щораз більшого дефіциту, залізничі компанії випроцесували судове рішення в свою користь: вони не зобов'язані платити за невиконувану чи непотрібну працю. З другого боку робітничі спілки слушно мусять боротися проти викидання на вулицю десятків тисяч робітників, без уваги на роки їх життя і служби, без виглядів на затруднення їх деінде. Тому всі громадяни Америки з турботою чекають на кінець критичного тижня.

Обложена фортеця

Не зважаючи на всю совєтську пропаґанду про ґарантовану конституцією свободу релігії і вільний розвиток церковного життя різних віровизнань в Совєтському Союзі, релігійна ситуація в тій країні насильної побудови атеїстичного комунізму погіршується з кожним днем. Наступ совєтського режиму на християнську віру та інші віроісповідання триває з непослабною силою.

Важка, а то й трагічна ситуація релігії нагадує сьогодні ситуацію „обложеної твердині", як влучно названо аналітичну студію про цю проблему, опубліковану недавно англійською мовою Американським Комітетом Визволення. Непідписаний автор цієї студії, добрий знавець колишньої і сучасної релігійної ситуації в країнах, окупованих московськими большевиками, пригадує у вступі до своєї праці, що боротьбу з релігією комуністичний режим веде не на життя, а на смерть з тієї простої причини, що комунізм сам є своєрідною релігією, яка не може толерувати існування інших релігій. Тому, по коротких періодах деякої лібералізації у трактуванні релігії, викликаної тими чи іншими тактичними здебільша причинами, в СССР приходить завжди нове загострення боротьби з „релігійними пережитками". Як доводять постанови з'їздів та пленумів КПСС і інших республіканських партій, боротьба з релігією входить нині у свою останню, вирішальну фазу. Все частіше і все одвертіше стверджується керівну для всіх комуністів в СССР настанову: „релігія має бути знищена". Партійні ідеологи і вожді вимагають усе наполегливіше від членства партії, що нараховує 12 000 000 осіб, включитися в „останній наступ" на твердиню ворожої в своїй основі до комунізму ідеології, з якою не може й не сміє бути співіснування.

І цей наступ іде різними шляхами, засобами й способами, не раз дуже рафінованими, але безоглядними й небезпечними. Як показує автор названої студії, боротьба з релігією не обмежується сьогодні тільки ідейним переконуванням. Режим застосовує чимраз частіше насильство — різного роду адміністраційні заходи, судові процеси, а то й навіть побивання священиків та запроторювання їх до шпиталів божевільних. До боротьби з релігією включились сьогодні, крім компартії та комсомолу, професійні спілки, університети, середні й народні школи і навіть дитячі садки. Висліди цієї боротьби цілком виразні: стан посідання окремих Церков, зокрема православної, зменшується з кожним днем. Протягом тільки трьох років, від 1959-го по 1962-ий, замкнено 50% усіх існуючих церков, в тому числі чотири собори. Із 67 дозволених манастирів діють ще тільки 30, та й вони, як, наприклад, відома на всьому Сході Европи Почаївська Лавра, стоять перед загрозою ліквідації.

Найгірше в усій цій трагедії те, що офіційний провід Російської Православної Церкви, з патріярхом Алексієм і православними митрополитами та єпископами на чолі, суперльояльний у своєму ставленні до атеїстичного режиму, не виявляє ніякого спротиву цій веденій режимом на безоглядне знищення Церкви боротьби. Доводять до відома світу про переслідування своїх віроісповідань і протестанти, і мусульмани, і жиди, мовчить тільки московський патріярхат, представники якого у своїх виступах перед делеґаціями чужих церков намагаються навіть прикривати справжній стан фальшивими інформаціями і виправдувати злочинні діяння режиму, того режиму, що впроваджує дуже часто своїх аґентів і підривників у ряди церковнослужителів, щоб вони ізсередини розкладали і ламали мораль і витривалість оборонців обложеної фортеці.

О. Жданович

РОКОВИНИ ЗДОБУТТЯ БАСТИЛІЇ

Париж. — Аж дивно, як змінився Париж за останніх кілька років. Видно це виразніше мені саме тепер, коли я повернувся додому, пробувши сім тижнів у Канаді та ЗДА.

Що найперше вразило мене, коли ще на нюйоркському летовищі взяв я в руки паризький щоденник — це зіпхнення на другий плян таких традиційних подій, як „Тур-де-Франс". Це змагання наколесників европейського значення було колись найбільшою подією липневих днів для всієї Франції. Тепер воно не виходить поза рами спортової сторінки, і їй присвячено місця менше, як будь-яким лещетарським чемпіонатам. Імпреза бо стала несучасна, молодь їздить коли не спортовими автомашинами, то бодай скутерами, ровер став засобом комунікації лише для дітей та селянок, бо й селяни вже також їздять автами. І зміна ця сталася за останній рік: ще минулого року Тур-де-Франс був першорядною подією.

За кілька днів перебування в Парижі прийшло національне свято — 14-го липня, перша бо велика подія Великої Революції, здобуття Бастилії, символу панування монархії, сталася 14-го липня 1789-го року. Досі це було справді всенаціональне свято. Танцювати на вулицю виходило все населення. Виходили ті, що поза цим вечором взагалі не танцюють: сторожихи кам'яниць, навіть місцева аристократія. Тому щодруга кафейка організувала оркестру, прикрашувала приміщення кольоровими лямпіонами. Обов'язковим танком був старовинний „вальс - мюзетт".

Цього ж року традиційних „балів" було на половину менше. Менше було також феєрверків і петард. Зате на провінцію, зокрема на береги Люари, де стоять сотки славних на ввесь світ замків-палаців колишньої аристократії, які в більшості стали державними заповідниками, наїхало стільки туристів, що годі було знайти нічліг. Між туристами не мало було бельгійців, німців і англійців, але переважно були це таки парижани.

Авто й у Франції перекреслює багато традицій . . .

Традиційна військова дефіляда проходила під знаком технічної зброї. Правда, ще не було ракет, бо своїх Франція ще не продукує масово, але були знамениті танки АМХ-30 і легкі танкетки АМХ-18, одне й друге — гордість французької індустрії. Незабаром стануть вони основною панцерною зброєю европейських армій. Над Елісейськими Полями, по яких проходила дефіляда, воркотіли гелікоптери різного калібру, гриміли ракетні мисливці „Містер-IV" — конкуренти совєтських МІҐ-ів та американських суперсонічних літаків. Літаки залишили за собою трикольорові смуги диму, викликавши ентузіязм французів, що страшенно люблять свій національний прапор.

Хоч музики увечері було менше, зате вона була галасливіша, як звичайно. „Мюзетт" зовсім зійшов з ринку, а на його місце прийшов — „твіст". І твістували так завзято, що, властиво, старша публіка швидко зникла. А що молоді не було багато, то свято робило враження певного збайдужіння публіки, або викликало припущення, що вже багато людей на феріях.

Проте, цього року в половині липня виїхало на відпустки менше парижан, як звичайно. Цього бо року, у зв'язку з реформою шкільництва, що тягнутиметься ще безконечні роки, іспити у високих школах, зокрема вступні іспити до т. зв. великих шкіл, затягнулися аж до 10-го липня. І треба було тільки проїхатися по місті, щоб ствердити, що людей в Парижі хмари й що всі святкують, лише інакше, як колись.

Минулими роками 14-го липня святкувалося в основному в „своєму" кварталі, в „своїй" або в сусідній кафейці. Тут сходилися сусіди, що часто зустрічаються при „аперитиві", поспішаючи на вечерю, а ось цього вечора можуть посидіти спокійно за чаркою вина чи й міцнішого трунку. Тепер же люди святкували . . . по всьому місті. Опівночі на Площі Бастилії, на Елісейських Полах, на Площі Згоди й сусідніх артеріях не можна було проїхати машиною, бо їх виїхали сотки тисяч. Ясно, що не було коли танцювати.

Цієї ночі тяжко було заснути від гомону гудків, яких вживалося без потреби, замість петард (у Парижі навіть удень авта не сміють трубити, і за переступлення цієї заборони платиться щонайменше 2 доляри). Поліцисти тільки посміхалися на такий концерт.

Годі собі уявити майбутні демонстрації в Парижі на автомашинах, бо в паризьких вуличках не розженешся. Але моторизація поступила останніми роками в Европі так далеко, що надмір автомашин став основною проблемою міського руху: кожен змоторизований і кожен витрачає на їзду вдвоє більше часу, як тоді, коли не мав авта . . .

Техніка вносить більше прози у вже й так прозаїчне життя. В юрбі люди чують тепло рук і плечей сусідів, створюється атмосфера інтимности. Автомашина ізолює людину від людини, вириває її з юрби, позбавляє контакту і кидає в юрбу машин, де, замість запаху поту, чути запах спаленої бензини. Не можу погодитися, що змоторизована юрба чимсь цікавіша й приємніша від пішої.

Але колеса історії не завернути. Треба віків, щоб люди завернули назад із шляху механізації або бодай знайшли рівновагу на цьому шляху. Европа сьогодні наздоганяє Америку, і то семимилевими кроками. Не думаю, що від цього вона стає кращою чи цікавіщою. Але нема ради, і годі над цим дискутувати. Залишається тільки ствердити факти. І при цьому треба пригадати читачам „Свободи", як і взагалі всім українцям за океаном, що Европа не та, якою вони залишили її сорок чи лише десять років тому.

А тому — поспішайте відвідати її, коли хочете ще застати запах вашої молодости, дитинства, ваших мрій і уявлень. Бо недалекий той час, коли залишаться тільки музеї, замки, кам'яниці, але атмосфери европейської буде дуже мало. От стільки, як на Бродвеї чи в музеях Ню Йорку, де картин деяких мистців більше, як у Люврі.

А може це мені тільки здається? Може зміни не йдуть так швидко . . .

ПОВІСТЬ ПРО СОВЄТСЬКЕ „НОВЕ ЖИТТЯ"

Нещодавно на книгарських полицях в Ню Йорку появився англійський переклад контроверсійної, московською „Літературною Газетою" гостро скритикованої повісти совєтського письменника Фьодора Абрамова на тему важких буднів колгоспного селянства — під доволі іронічним заголовком: „Один день „Нового Життя". Російський оригінал був вміщений у січневому числі ленінградського місячника „Нева", який публікується накладом у висоті двісті тисяч примірників.

Перша реакція „Літературної Газети" на твір Абрамова була, на диво, позитивна. Комуністичні літературні політруки окреслили були її автора, як „безперечного знавця побуту совєтського селянства", а деякі офіційні критики поставили були твір „Один день „Нового Життя" побіч голосного в СССР і на Заході твору Александра Солженіцина про табори каторжної праці з доби Сталіна.

Важкі громи посипались на Ф. Абрамова, коли одно британське видавництво попросило леґальним шляхом дозволу Москви видати англійською мовою цей твір про злиденні будні, про повну апатію до „соціялістичного подвиґу" колгоспного раба.

На офіційного листа британського видавництва дав відповідь сам автор твору, просячи своїх англійських колеґ стриматися з перекладом на англійську мову свого твору, мовляв, він сам „не повністю з нього вдоволений, і деякі місця в ньому треба переробити". Переклавши цю фразу на зрозумілу мову людини у вільному світі, це значить: частинна або й повна капітуляція автора в обличчі „вищих сил" совєтських партійно - ідеологічних держиморд. Ф. Абрамов, до речі, член редколеґії журналу „Нева", покищо продовжує працювати на службі комуністичної Мельпомени; але гіркий досвід цілого ряду таких самих, як він, письменників хрущовської ери не ворожить йому нічого доброго.

Нюйоркське видання твору Ф. Абрамова є перекладом первісного, необкроєного тексту, який був вміщений у ленінградській „Неві", одначе, деякі американські літературні критики мають застереження: чи і наскільки перекладач Фрідерік А. Преґер дав американській публіці вірний його переклад.

У своїй повісті Ф. Абрамов, свідомо поминувши совєтські сільськогосподарські ґіганти, змальовує один - однісінький робітний день у совєтському колгоспі середнього типу. Його повість, це реалістичний малюнок низової клітини в колгоспній системі, де совєтські селяни, люди-автомати, всупереч важкій дійсності, прагнуть бути самими собою — бути індивідуальностями, навіть у леґальній формі „ледарів і паразитів".

До большевицького перевороту на десять осіб населення Росії вісім було селян-хліборобів. Тепер, після переведеної величенними зусиллями індустріялізації, відношення совєтського „серпа" до „молота" виявляється цифрами п'ять до п'яти. За 45 років існування большевицької системи, кривавих експериментів Сталіна над селянством і теперішніх „мирних" заходів Хрущова не вдалося виплекати в системі радгоспів-колгоспів так побажаного для кремлівських можновладців типу „нової совєтської людини".

Книжка Ф. Абрамова є пречистим доказом цього твердження західніх обсерваторів Совєтського Союзу, зокрема його селянства. Це відноситься й до третьої ґенерації колгоспного люду. Ф. Абрамов, компонуючи свій твір, „повісив на кілку" зобов'язуючий совєтських письменників соціялістичний реалізм, натомість, як стверджують деякі американські рецензенти, ужив свого власного, „щиро-непідробленого реалізму".

Герой, точніше, центральна фігура повісти — це голова колгоспу, Ананій Єгорович Мисовський. Він зовсім розгублений у своїй ролі всевладного партійного „боса". Засипуваний щоденними паперовими „директивами з центру", обсервуючи й будучи свідомим повної байдужности до „вищого начальства" підлеглих йому селян, цей символічний Ананій Мисовський досконало вивчив мистецтво „ходження поміж дощ". Ділово, при цьому зовсім апатично, сказати б механічно - мелянхолійно, провадить він свою колгоспну людську отару на державний лан. Колгоспники також механічно, з дозою виразної нехіті до панщизняних „трудоднів", виконують свою роботу, частенько вживаючи різних претекстів, щоб покурити, напитися води, наладнати занедбане устаткування. Жіноцтво, наче за напасть, тягне нога за ногою, залишаючись думками біля своєї вбогої хатини, біля присадибної ділянки землі, біля своїх дітей.

Обрана автором сільськогосподарська одиниця не годна ніяк пов'язати докупи своїх кінців. Селяни, не маючи надій на краще завтра в колгоспі, прагнуть вирватись десь у широкий світ, навіть в далеких лісах рубати дерева, бо там кращі заробітки і, крім того, для лісових робітників запевнена краща державна опіка на старші роки, на випадок недуги або каліцтва. А вже недосяжною мрією колгоспника дістатись кудись у велике місто на державну роботу. Це — „вершок щастя" для червоних панщизняників у повісті Абрамова.

Мабуть з цих причин „Літературна Газета" через кілька місяців після появи цієї повісти на сторінках „Неви" опам'яталася і закидає тепер її авторові „вульґарний, смердячий символізм, повний невірного й неоправданого глуму та розпачу".

Заходить питання: коли ця газета писала непофальшовану правду — в січневому числі, чи тепер? Ми скажемо: гірка правда не на її сторінках, а в книжці Ф. Абрамова.

А. Ч.

Михайло Бажанський

Українська земля

Прийшли спогади про ту дорогу і близьку серцеві, а таку далеку для мене землю. Прийшло дитинство перед очі мої, і я не міг дивитися на зібрану святкову публіку, що слухала уважно промов, протестів і гарячих закликів. Зворушення приходить понад наш розум, і хоч би яку силу, надлюдську силу опанування ви мали в своїй істоті, зворушення завіхрить вами. Я ще раз мав змогу перевірити на собі силу любови до українського чорнозему.

В моїх долонях грудка української землі, грудка, на якій росте і спориш і хабаззя, грудка, яку потім, коли українська людина переноситься у вічність, кладуть маєстатно на домовину, як супровід відданости трудові. Грудка землі, як символ волі, простору, геополітичних стосунків, розважань. А врешті — символ української території.

Усе своє трудолюбиве життя українська людина має діло з українською землею. Хоч вона і пише книжки, і не оре плугом ту землю, хоч вона сидить ціле своє життя у місті — вона дотикається тієї землі, дише її природним запахом і живе з її урожайних надрів.

Можливо, що українська людина, дихаючи тим ароматом, не має тих самих почувань, що має їх людина поза межами своєї Батьківщини. Можливо, що Рильський, Тичина і Бажан, а може навіть і Ліна Костенко не мають тих почувань.

У мене туга за тією землею зорала немилосердно серце і викарбувала в душі знак пошани до НЕЇ впродовж трьох десятків років. Безжалісна туга . . .

Грудка української землі сколихнула спогади. Прикликала цілу історію від сарматів по Хмельницького, від Мазепи до Петлюри, і знову й знову почерез Лавру до Юра і знову в Карпати — і вічний калейдоскоп подій, що прошуміли ген-ген українською любою землею аж до цих експериментаторів, які зробили її невільною і з рук яких шановна Маруся Бек привезла мені шматок найсильнішого спогаду. Це найкращий дарунок, який будь-коли людина дала людині.

Лежить вона спокійно, холодно в моїй касеті — і розриває мою душу на шматки. Неспокій внесла в мою монастирську тишу своїм королівським дарунком — достойна Маруся Бек. Солодкий неспокій. Він хвилює мене, вирує в мені, тортурує думку про реальну, аж надто реальну дійсність і мріями рівночасно заспокоює чуття. А може . . . а може прийде день, коли вона стане вільною.

ЗДА і Мехіко погодилися в справі полагоди 50-літнього граничного спору

Вашинґтон. — Американський і мехіканський уряди подали в четвер 18 липня ц. р. до відома, що між ЗДА і Мехіко досягнено порозуміння в справі полагоди довготривалого граничного спору, що стосувався прикордонної зони між Ель Пасо в Тексасі і Чіудад Хуарез в Чіґуаґуа. У своїй заяві, виголошеній з цього приводу, президент Кеннеді підкреслив, що полагода цього уже 50-річного спору між обома країнами причиниться видатно до покращання взаємин між ними і для розвитку розділеного" кордоном міста — близнят Ель Пасо і Чіудад Хуарез. Досягнено порозуміння після шести місяців інтенсивних і скомплікованих переговорів і постанови відповідного договору будуть устійнені протягом двох найближчих місяців під час спільної конвенції. На ратифікацію Сенатів обох країн цей договір буде переданий правдоподібно в жовтні ц. р.

Олекса Грищенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ
З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

(VI)

— „А, Грищенко! — вітав мене, — що чули, що бачили?" — „Бачив учора авкціон у Шарпантьє, сила людей, сила картин, тхне мільйонами. Бачив мадам Гійом, вона вас так любить!" — „Любить? Любить вона більше гроші". — „Чув я про вашу історію з маршаном". — „Ото каналія, прийшов до мене тоді, як я мешкав ще при вулиці Бонапарт. Взявся за голову, стогне, ледве не плаче: Ой, моя жінка при смерті! Якби ви знали, як вона кохається у вашому мистецтві! Певен, що коли б вона побачила будь-яку крихітну вашу річ — вона б воскресла... — Подарував я йому „голівку", побіг він з нею під пахвою, застукотів сходами. Під вечір прохоюджуюсь по вулиці де Сен, аж зирк — з вітрини ґалерії Вальотон дивиться на мене моя „голівка". Не кажучи нікому ні слова, взяв я з вітрини „голівку" і стукнув чимдуж дверима".

— „А, знаєте, кажу, це той самий каналія-„юпен" з Монпарнасу, через якого я мало не позбувся цілої своєї виставки. Це було кілька днів до вернісажу. Заскочив мене. Побачив мої картини і наговорив мені масу компліментів. Везіть, каже, все до мене, завтра в мене буде багатющий колекціонер . . . Сказано — зроблено, взяв таксі, дав адресу і зник. Бігав я до нього тричі на день на Монпарнас, стукаю, прислухаюсь, а консьєржка милосердно: Ви його спіймаєте хіба в 5-6 годині ранку . . . Скільки клопоту з проклятим шахраєм!"

— „У кого ви готували виставку?" — „У Бінґа", — кажу. — „Ну, і як же?" — питав далі Дерен. — „Справді, на другий день о 6 ранку двері відчинилися у маленьку кімнатку. На столику спить котяга. Біля ліжка повний „генерал". Сам з довгим носом на ліжку під ковдрою, мружить очі. У затхлій кухонці, бачу, стоять мої образи. Мовчки позносив я їх вниз і, ні живий, ні мертвий, повіз на виставку"...

— „З ним ще не все! Кілька років пізніше розказав я історію про нього секретареві комісара-прізера в авкціонному домі Отель Друо. — Він потягнув тоді десь Ренуара, казав секретар, і жив у шикарному кварталі на четвертому поверсі. Заборгувався в нас, писали до нього листи — нічичирк! Застукав я його вранці, як і ви. — Гроші на стіл, — кричу йому, а то я тебе скину з четвертого поверху!.. Як треба бути обережним у Парижі з маршанами, ласими жити чужим коштом" — казав Дерен. — „А вчора, — додав я, — на авкціоні в Шарпантьє, коли я говорив з мадам Гійом, з аристократичного натовпу напоровся на цей самий „юпен". Ступає, носа вперед, картатий костюм, наче в шотляндця, під одною рукою канючка, а другою обняв свою русяву „милу"..."

— „А втім, кажу, чули ви, Насента готує виставку Вляменка?" — „Не говоріть мені про Вляменка. В малярстві це різник!" . . — „А про Матіса говорити можемо?" — „А Матіс! На жаль, у нього одні фарби, нема вальорів. Бачите це дерево і рожеву сукню? — він важко підняв велетенську руку і показав на тротуар. — Їх кольор легко покласти на полотно. Але кольор і вальор разом — це інша справа".

„А коли ми побачимо вашу виставку? — питаю. — „Пождіть трохи, Грищенко, зробимо щось гарне!" — „Мені здається, кажу, що за всю вашу кар'єру ми бачили лише один повний ансамбль ваших речей". — „Ви говорите про виставку 1937 року в Петі Пале, улаштовану Раймоном Ескольє?" — „Так, там було тридцять ваших картин, між ними великий портрет мадам Гійом".

Дивна річ! Дерен не мав ніякої амбіції. Кілька років до смерти Дерена Насента поїхав до нього у Шамбурсі і запропонував йому ретроспективку в своїй ґалерії Шарпантьє. Але Дерен говорив йому, що він працює і відкриває забуті речі, коли буде готовий, то його сповістить... Так і протягнулося все, аж невблаганна смерть жорстоко скасувала всі його заміри. Був убитий на вулиці вантажником у Шамбурсі.

Щойно по смерті вшанували його, як рідко кого з майстрів: велика ретроспективна виставка в Музеї модерного мистецтва, виставка ґравюр у Національній бібліотеці і ціла панорама — 80 олій — у ґалерії Шарпантьє.

РАУЛЬ ДЮФІ
1877-1953

Ще у Соні Левицької і Жана Маршана вперше почув я дзвінке ймення Рауля Дюфі. Жили вони тоді на Монмартрі і мали робітню при вулиці Коленкур ч. 72. Не одне літо провели вони у Вансі, працюючи в гайках блакитносріблястих оливок, де працював і Дюфі. Соню Левицьку пізнав я ще в Києві у 1906 році, куди навідався і сам Маршан. Він був захоплений нашою столицею і намалював широку композицію в кубістичному стилі: золотоверхі церкви, Дніпро, південне українське небо. Образ був виставлений в Осінньому Сальоні і мав успіх.

На початку своєї славної кар'єри Дюфі працював у Ліоні для фабрик шовкових виробів. Химерна доля мистців! Де Гавр, у якому народився Дюфі, а де Ліон — великий французький індустріяльний осередок. Ліон споконвіку славився шовковими виробами. Для молодого, талановитого Дюфі це було відкриттям, і тут, у Ліоні, Дюфі зробив цілу революцію, оновивши форми, кольор, самі способи виробу тонкої, делікатної тканини. Винятковa фантазія, так би мовити — почерку, несподівані сполучення барв, гармонія цілости, усе це надало тканинам нового виразу. Досить оглянути в Ліоні музей шовкової індустрії, щоб переконатися в тому, чим був Дюфі для ліонських фабрикантів. У Ліоні революціонер-майстер залишив після себе нову школу мистців-шовковиків.

Дюфі вряди-годи приїздив з Ліону в Париж і не забував своїх друзів, давав Левицькій виготовляти макети, заприятелював з нею і Маршаном, допомагав їм чим міг. „Добродій Дюфі", говорила вона завжди.

Треба зазначити, що в початках своєї творчости в оліях з Вансу і ліонських тканинах Дюфі працював у глибокому темно-ультрамариновому тоні, часом з цятками ясної охри, помаранчевого кадмію, червіні. Дюфі, як і багато інших молодиків, пішов за Сезаном. Але, син Гавру, син океану, він не довго йшов за геніяльним аспектом Провансу. Він скоро знайшов вислів для своєї фантазії в бистрому, вільному виконанні, однаково в олії чи в акварелі.

У травні 1925 р. ґалерія Персьє при вул. де ля Боесі влаштувала виставку моїх португальських картин. Одного ясного ранку в ґалерію разом із сонцем ускочив паризький Аполлон. Перебігав, наче танцював легкою ходою від малюнка до малюнка. Високий, стрункий, у ясному убранні, з високими закаблуками черевиків кольору жовтого кадмію, під пахвою канючка, на голові буйна русява чуприна. „Я бачу, — сказав він, — що ви розв'язуєте проблему синіх барв у подібному напрямі, що й я". Заввага французького колеґи була правильна; з Португалії, куди я за порадою португальського консула Ґвандаріляса вибрався з охрами, повернувся я з низкою олій, намальованих у різних синіх тонах.

СВЯТО ГЕРОЇВ У МІННЕАПОЛІСІ

Заходами 19-го Відділу ООЧСУ та Осередку СУМА влаштовано в Міннеаполісі, 26-го травня 1963 р., в авдиторії школи Св. Константина Свято Героїв. Академію відкрив мгр. Петро Пишко короткою промовою та попросив присутніх, щоби вставанням з місць однохвилинною мовчанкою вшанували полеглих Борців за волю України. Рівнож мгр. Петро Пишко представив присутнім проф. Володимира Жилу — запрошеного гостя з Вінніпегу — котрий виголосив глибоко-змістовну доповідь.

Проф. Жила подав біографічні дані про наших національних провідників — головного отамана Симона Петлюру, організатора і провідника ОУН Євгена Коновальця, командира УПА генер. Т. Чупринку, провідника ОУН Степана Бандеру. Всі вони працювали для добра української справи і мета в них була одна — здобуття Української Самостійної Соборної Держави. Відібрав їм життя один і той же сам ворог — імперіялістична Москва. „Згинули Петлюра й Коновалець", — продовжував доповідач — „а з їхньої крови й самопожертви виросла могутня УПА, виріс Чупринка й Бандера. А з крови й героїзму останніх — виростає нове покоління.... бо нація живе, падає і відновляється не тільки завдяки живим, а й завдяки тим, що дали за неї своє життя і смертю смерть побороли". На закінчення доповіді проф. Жила сказав, що „... велика піраміда жертв і страждань українського народу стоїть перед нами. Вона — це той мовчазний свідок історії і грізний документ героїчного змагання нашого народу за самостійність і державність. В ній сила і живучість наша, бо мертві живуть в живих і мовою могил промовлятимуть до грядучих поколінь. Ця піраміда — це рівночасно грізна пересторога для сучасних і майбутніх ворогів наших, бо вона є доказом життєздатности й незнищимости українського народу". Щедрими оплесками нагородила публіка прекрасно виголошену доповідь проф. Жили.

В мистецькій частині першими виступили п-ни С. Павлишин і С. Ковальчук, котрі відспівали „У степу могила" і „Дівчино голубко", акомпаніямент — Хр. Ленчук. Це не вперше вони виступають перед місцевою українською громадою та своїм приємним голосом захоплюють публіку. Тут на місці згадати, що багато праці докладає інж. Євген Карпяк, котрий не жаліє часу і труду та підготовляє їх до виступів. „Чотири Герої" добре продеклямував ю. сумівець Б. Майдибур. Мило було побачити на сцені нашу сеньйорку — солістку, колишню артистку Українського Львівського Театру, пані Олену Карпяк-Венцаль. Чудовим голосом та добрим технічним виконанням відзначилися дві нею відспівані пісні: „Ой упав стрілець" і „Хмари", акомпаніювала, пані Олена Карпяк. Юні суміці Б. Іванок, Б. Іваськевич, М. Гаврилюк і М. Дудинський виконали рецитацію „У Свято Героїв".

Вже від довшого часу існує при Осередку СУМА в Міннеаполісі Мандолінова оркестра, дириґентом якої від початку її існування є проф. Роман Ставничий. Хоч відносно ще молода, але має вже за собою поважні досягнення. Мандолінова оркестра Ю СУМА не тільки знана зі своїх виступів в різних місцевостях Міннесоти, але також з виступу у Вінніпегу, а останньо в Шикаґо. В програмі Свята Героїв оркестра прекрасно виконала дві повстанські пісні: „Розпрощався стрілець" і „Заплакали карі очі". При супроводі цієї оркестри панна І. Михайльонка захоплюючо виконала одну мельодеклямацію. Хор церкви Св. Константина відспівав три пісні: „Ллється пісня", „Там під лісом", „Я сьогодні від вас від'їжджаю", при фортепіяні пані О. Березюк та гітаровому супроводі М. Дудинського і В. Іваськевича, диригент проф. Р. Ставничий.

Одна з найкращих і найбільш надійних молоденьких деклеяматорів, юна сумівка Оксана Муха продеклямувала вірш Б. Лепкого „Напис на Стрілецьких Гробах". Мистецьку частину програми закінчено інсценізацією „Під Покров Богородиці", яку підготовила арт. О. Карпяк-Бенцаль, а виконали пані Н. Микуляк, С. Павлишин, О. Михайльонка, М. Мацьо, Л. Свінціцька та панове М. Муха, В. Микуляк, Ю. Никифорук, М. Дудинський і М. Гаврилюк. Пан Петро Ванаш, голова Осередку СУМА, подякував в імені ООЧСУ і СУМА гостеві проф. Жилі та всім учасникам програми як і присутнім за участь у Святі. „Ще не вмерла Україна" спільно задзвеніло в авдиторії школи — цим закінчено безсумнівно вдале Свято Героїв.

Крім Свята Героїв організації Визвольного Фронту зорганізували 18-го травня 1963 року весняну забаву, і завдяки підтримці нашого громадянства ця імпреза морально і матеріяльно вдалася дуже добре, про що свідчить $205.30 чистого доходу, який вислано як пожертву на відкриття Інформативного Бюра у Вашингтоні.

Проф. В. Жила виголосив в суботу, 25-го травня 1963 р. доповідь на тему: „Творчість Лесі Українки в світлі критики її часу".

П. П.

Закінчення шкільного року в парохіяльній суботній школі українознавства в Акрон

Парохіяльна школа українознавства в Акрон, Огайо, в шк. році 1962/63. — На знимці шкільні діти і учителі: п. А. Дурбак, о. Т. Дурбак і п. В. Лесняк. На знимці бракує проф. д-ра Т. Мацькова, який вчив історії України.

Фото: В. Галамай

В неділю 16 червня ц. р. відбулося святочне закінчення шкільного року в суботній парохіяльній школі українознавства в Акрон, Огайо. О год. 5-ій по-пол. місцевий душпастир Всч. о. Т. Дурбак відправив благодарственний молебень до Христового Серця, під час якого співали всі вірні під пров. дяка п. Т. Барана. Після Молебня зроблено на фронті церкви спільну фотографію дітей з учителями. Після того, до приготованої Батьківським Комітетом вечері засіли в церковній залі родичі школярів, гості, окремо шкільні діти, а при головнім столі о. Парох, Учителі, члени Церковного й Батьківського Комітетів і деякі парохіяни. По вечері, яку приготовляли жінки під пров. кухаря п. М. Дросика, всч. о. Т. Дурбак виголосив змістовну промову, нав'язуючи до слів одного педагога, який сказав: „Дайте мені дитину, а я зроблю з неї або злочинця, або місіонаря". Говорячи про додатні сторінки виховання дітей в родині й в школі, зазначив, що місцева школа українознавства була поставлена в тім році краще від попередніх, бо мала відповідний учительський склад і учні приходили нормально на лекції. Школа поділена на 3 групи. Опікункою І і ІІ груп (кляс) була п. Антонія Дурбак і вчила української мови. Опікуном ІІІ групи (кляси) був п. Володимир Лесняк і вчив укр. мови. Релігію в усіх клясах, з узглядненням питоменностей нашого укр.-візант. обряду, вчив Всч. о. Т. Дурбак. В третій групі (клясі) історії України вчив проф. д-р Теодор Мацьків, викладач російської мови на місцевім університеті. Початково на виклади релігії та історії України приходили учні середніх шкіл, однак мало хто з них видержав до кінця.

Батьківський Комітет зложений зі слідуючих членів: В. Галамай, голова, Т. Кость, місто-голова; О. Микитин, касир; С. Москалюк, заст. касира й організатор; Г. Жеребняк, секретар; А. Тарас, організаторка, — щиро співпрацював зі школою і за це йому належиться щира подяка. Окрема подяка належиться родині Миколи і Февронії Українець, які фінансово допомогли школі, складаючи на її потреби одноразовий даток в сумі 25 долярів.

В дальшому тягу звіту о. Парох подав стан учнів, які започаткували школу, скільки по клясах її закінчило й з якою оцінкою. Подякою зібраним за участь, п. М. Дросикові за приготовання вечері, жінкам за поміч, закінчив о. Парох своє слово, бажаючи учням приємних і щасливих вакацій.

З черги промовляла учителька п. А. Дурбак, яка висловила свої завваги з навчання учнів І і ІІ кляс, даючи при тому цінні поради для батьків, як приготовити дітей до слідуючого шкільного року.

Опікун третьої кляси п. В. Лесняк в свойому слові завважив, що цьогорічне закінчення шкільного року є торжественніше від попередніх. Згадуючи про труднощі рідної школи на рідних землях під окупантами, підкреслив, що тут маємо великі можливості рідного шкільництва, яке приносить нашим дітям великі користі, захороняючи їх бодай частинно перед асиміляцією. Говорячи про учнів 3-ої кляси, яких був опікуном, підкреслив їх здисциплінованість і пильність в науці.

На закінчення, голова Батьківського Комітету п. В. Галамай інформував зібраних про працю Комітету і його труднощі.

По промовах учителі роздали учням річні свідоцтва, а відтак книжкові нагороди для 17 учнів, які одержали загальний вислід „дуже добрий". Мистецьку частину підготовила і вела п. Антонія Дурбак. На початку мистецької програми діточий хор під упр. п. А. Дурбак поправно відспівав 4 пісні, а саме: „Лугами пісень звучна несесь", „Далека Ти, а близька нам"..., „Ой зацвіли фіялочки"..., „Чом, чом, земле моя"... З деклямаціями виступали — Олена Порховська, яка віддеклямувала вірш п. н. „Вакації", і Оксана Журовська — „Прощай школо!"... З черги відбулося хорове читання дітей з 2-ої кляси під заголовком: „Україна". Гарно випала сценка п. н.: „Незвичайні гості" Ю. Шкрумеляка, в якій виступали такі діти: Д. Порховська, О. Микитин, Б. Волошин, І. Фенканин.

Програму закінчив діточий хор піснею-молитвою: „Боже Великий, Творче Всесильний".

В. Лесняк

Свято Шевченка у Вунсакеті, Р. Ай.

10-го березня Українська Православна Парафія при церкві ім. св. Михаїла у Вунсакеті, Р. Ай., відзначила Роковини Тараса Шевченка. Вранці була Панахида за спокій душі Поета. Панахиду відправляв о. прот. Михайло Мостенський, співав чол. хор „Бандура". О. прот. М. Мостенський мав коротку промову про Шевченка.

По полудні відбулася святочна Академія. Її почато співом американського гимну і „Заповітом" Шевченка. Вступне слово виголосив о. прот. Михайло Мостенський. Хор „Бандура" проспівав три пісні. Були деклямації „За горами гори" (Учениця Рідної Школи Елеонора Когут) „Попрощалось ясне сонце" — учень Рідної Школи Павло Мішанець, і „Гомоніла Україна", — учень Рідної Школи Михайло Градюк. Хор „Бандура" співав добре, учні гарно деклямували.

Святочну промову виголосив проф. Т. Пасічник. Темою його промови була збірка Шевченка „Три літа".

Іван Кокольський, предсідник Комітету Будови Пам'ятника Шевченкові у Вунсакеті дав пояснення про стан будови пам'ятника. — На перерві відбулася збірка добровільних датків. Зібрано $76.

Хор „Бандура" проспівав пісні „Село", муз. Смеричанського і „Садок вишневий", муз. Гнатишина. Виконання було прекрасне. Учениця Рідної Школи Гелен Сталена добре продеклямувала вірш „Село".

Були і реферати учениць Рідної Школи. „Життя Шевченка", читала Дженис Ясінчук, „Смерть Шевченка", читала Стефа Карась, „Похорон Шевченка", — читала Філіси Карась, „На могилі Шевченка", — Іванка Косюк. Це була дуже гарна точка. Читали вдумливо і вправно.

Дуже гарне враження викликала точка „Живий Шевченко". Це була в'язанка оповідань про життя Шевченка, ілюстрованих деклямаціями учнів та учениць Рідної Школи., Оповідав проф. Т. Пасічник. Деклямували: Даяна Чагарин, Алекс Чагарин, Степан Самборський, Маруся Чагарин, Євген Самборський, Степан Тепер, Марко Глядик, Христя Тепер. Деклямації були гарні і настроєві. Успіх був великий і заслужений. Джімі Барр і цього року потішила присутніх своєю грою на піяно. Вона виросла і фізично і духово. — Останніми деклематорами були: Тома Чубай і Петруся Чагарин, наймолодші з Рідної Школи. Програму закінчили учні й учениці Рідної Школи піснею „Вітер бачив". У день смерти великого Поета ця пісня звучала переконливо й врочисто. І настрій був врочистий і велично-надійний.

Кінцеве слово виголосив п. Кость Корпіцький. Він подякував усім виконавцям за гарне виконання програми, за чисельну участь та щедрі добровільні датки. Академія закінчилася співом українського національного гимну. Хором керував проф. Т. Пасічник. Програму оголошував п. Євген Тепер, скарбник Парафіяльного Уряду.

Степан Лісовий

Пасейк, Клінтон та околиці в поклоні Тарасові Шевченкові

24 березня в Укр. Централі при Гойп Аве в Пасейку велика українська громада під патронатом УККА та співучасті місцевих організацій гідно вшанувала Академією свого безсмертного Генія-Пророка Тараса Шевченка. Пластовий Курінь Юнаків під проводом пл. сен. В. Мочули зайнявся оформленням сцени. Імпрезу почала студ. Лідія Рудницька, яка на фортепіяні відіграла амер. гимн, а хор „Боян" під дир. Я. Костишина відспівав „Заповіт". Діти з „Рідної Школи", а було їх понад 150, всі в чудовій українській ноші, під проводом п. Марії Стефанів, деклямували гуртом „Поклін Тобі, Тарасе", „Батьку Тарасе" та проспівали „Думи мої, думи мої". Захоплення було надзвичайне, серед старших і серед дітвори.

Марія Стефанів, голова УККА, представила присутнім відомого українського поета Євгена Маланюка, який виголосив пламенну доповідь про Шевченка, зупинившись на циклі „Три літа". Громадянство прийняло цю промову бурхливими оплесками.

Хор „Боян" не тільки добре виконує пісні, але він і мило репрезентується. Пані в чудових вишитих сорочках, а мужчини також. „Огні горять", муз. В. Воробкевича, із солістами пані: А. Макаренко, М. Кардаш та п. Роман Микита під проводом свого невтомного дириґента, стояли в центрі уваги слухачів. Великою атракцією і несподіванкою була остання точка програми — це інсценізація „Тополі" пані Медвідь. При фортеп. був студент Б. Ничка.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

(пяк)

Роковини смерти Головного Отамана Симона Петлюри у Філядельфії

26 травня парафія св. Володимира у Філядельфії відзначила дату смерти славної пам'яті Головного Отамана та Голови Соборної і Незалежної Української Народньої Республіки Симона Петлюри.

В Православному Соборі св. Володимира панахиду відправив протопресвітер о. Іван Савчук і при тому виголосив високопатріотичну проповідь.

Бувші вояки, члени місцевого Відділу Об'єднання б. Вояків Українців, учасників визвольних змагань під проводом голови, інспектора Миколи Алексевича увійшли воєцьким кроком до Катедри із національним та американським прапорами.

Поява б. вояків зробила на присутніх вщерть виповненої Катедри помітне враження. Після панахиди відбулась Академія у просторій авдиторії св. Володимира на Джерманатвн вулиці. Академія почалась по мистецьки виконаною піснею Катедрального хору під проводом дириґента Петра Куриленка, яку так любив слухати Покійний Отаман: „Чуєш, брате мій". Учасник визвольної боротьби Пафнутий Чупрун прочитав високопатріотичну доповідь про Головного Отамана Симона Петлюру. Доповідь мала державницький характер, в ній висвітлено події боротьби за нашу державність, а на тому тлі величаву постать Головнопо Отамана.

По доповіді була маленька перерва, і присутні, на заклик о. протопресвитера Івана Савчука, зложили пожертви на Храм Св. Симона в Парижі.

Потім хор проспівав ще дві пісні „Ой горе тій чайці" і „Їхав стрілець на війноньку".

С. І.

Шикаговські ветерани купують прапор

Шикаґо (Ст. Куропась). — Відомо, що без національного прапору не може існувати жадна організація. Вона, властиво, існувати може, але жити повним життям не може на довшу мету. Бо треба кожній українській організаії десь вийти між люди, на свято, на маніфестацію, на похорон. І в чім йти? Коло чого об'єднатися членам? А зокрема ветеранам українських армій, які вимирають, прапора треба. Їм не стріляють сальв, то хоч треба прапор мати і на пів машти його схилити, коли умре ветеран, член ОбВУА.

Цьогорічний голова Відділу ОбВУА в Шикаґо, д-р Петро Хребтовський завзявся набути прапор. Грошей нема — казали йому! Але він доказав, що в Америці гроші є! До двох тижнів сам, голіруч, зібрав 200 долярів на прапор. Кредитівка пожертвувала 30 долярів, С. Куропась 25 дол.

На світлині голов. контролер УНСоюзу дир. Петро Пуцило передає д-рові Хрептовському чек на 50 дол. на прапор. З боку стоїть Степан Куропась, член ОбВУА.

Юний ОДУМ Шевченкові

9-го березня в день роковин народження українського поета — Тараса Шевченка, на Загальній Збірці Юного ОДУМ-у в Нюарку, Н. Дж., після прочитання молитви за Україну та одумівського гимну, в присутності 50 дітей юних одумівців, виховників та вчителів - коротеньким словом, що його виголосив п. К. Степовий, — відзначено день народження великого Поета. Поінформовано молодих одумівців, про той великий подвиг, який робить українська еміграція на чужині, — а це те, що українці — Америки ставлють у м. Вашингтоні, в цій столиці вільного світу, вже в наступному році, в 150-ліття народження — Пам'ятник Великому Поетові.

Промовець запропонував всім присутнім, а зокрема юним одумівцям відгукнутися на цю велику подію і по силі можливости скласти свої пожертви на цю благородну ціль. На це всі діти одумівці одностайно погодились і пообіцяли принести свою пожертву.

В суботу 16-го березня переведено збірку між членами ОДУМ'у, яка і дала загальну суму зібраних пожертв $26.25.

Одержуючи ту чи іншу суму пожертви від одумівця, — голова Виховної Комісії Юного ОДУМ'у п. Лідія Приходько кожному жертводавцеві причіплювала на груди жетон з портретом Т. Г. Шевченка. Можна було зауважити, особливо у менших, — тобто в тих, що належать до Садочка, велику радість, з якою вони приймали жетон на свої дитячі груди. Напевно в цих дітей ніколи не випаде з їхніх умів ця рідка і небувала подія в їхньому життю.

Вони всі є добре обізнані з постаттю самого поета, як рівно ж і із ціллю, на яку вони дають свою дитячу, хоч і не велику, але від щирого серця — пожертву.

Збірка продовжується і віримо, о вона збільшиться.

Ми, щиро переконані, що і інші одумівські як і всі молодечі організації підуть за нашим прикладом і негайно розпічнуть збірку на побудову Пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні.

Ставаймо в ряди будівників Пам'ятника Великому українському Пророкові — Тарасові Шевченкові.

Виховна Комісія Юного ОДУМУ в Нюарку

З наукових конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь Михайла Добрянського: „Сучасна мовна політика на Україні.

12 червня 1963 року на засіданні Комісії Академії для дослідів над пореволюційною Україною і Совєтським Союзом доповідав про сучасну мовну політику на Україні Михайло Добрянський, головний редактор українського відділу радіостанції „Свобода" в Мюнхені. Ляйтмотивом доповіді було твердження, що справа української мови в УССР останнього часу стала політичним питанням, довкола якого точиться запекла боротьба. Оформилися дві виразні течії: русифікаторська, що спирається на нову програму КПСС і має активну підтримку в Москві, і українізаційна, що спонтанно обороняє права української мови на Україні. Доповідач доводив, що перемогу покищо поволі здобуває українізаційна течія.

Мовна політика Хрущова, на думку Добрянського, є гіршою за Сталінову. Сталін принаймні формально толерував рівноправність української і російської мов на Україні, за його часу російські діти були зобов'язані вивчати українську мову в своїх школах в УССР. Хрущов же веде відверту політику заміни української мови російською, що й стверджено не тільки в новій партійній програмі, але й в ст. 9 шкільного закону 1959 року. Доповідач сказав, що легальне становище української мови на Україні зараз гірше навіть, ніж релігії. Закони ще сяк-так дозволяють населенню об'єднуватися у церковні громади, а будь-які організації для оборони чи пропаганди української мови існувати не можуть, бо вони суперечили б новій програмі партії і шкільному законові.

М. Добрянський твердив, що все вказує на те, що наступ русифікаторів на українську мову викликав на Україні останнього часу сильний спонтанний спротив і що цей спротив набрав уже форм великого громадського й політичного руху та здобуває все нові й нові перемоги. Протягом останніх п'яти років в пресі на Україні з'явилась велика кількість виступів письменників, учителів, мовознавців, студентів, що з запалом обстоювали збереження української мови, її чистоту й поширення. Доповідач цитував цілий ряд прикладів таких виступів, Спочатку, в 1956-57 роках, ті, що виступали, змальовували в своїх виступах жахливий стан української мови на Україні: брак підручників, книжок, засміченість мови русизмами тощо. Пізніше, в наступних роках, стали вимагати виправити такий стан. Відтоді зросла кількість і наклади видань підручників української мови, словників, художньої літератури.

Порівнюючи з мовознавчими виданнями Москви російською мовою, українські видання, безперечно, ще дуже й дуже відстають, але, порівнюючи з станом українських видавництв перед 1956-57 рр., сучасний зріст українських видань є помітним. Доповідач детально розглянув недавно видані в УССР підручники й словники української мови, відзначив помітне зростання кількости й якости лінгвістичних студій української мови, зростання кадрів молодих українських мовознавців. Він також відзначив те, що останнього часу прозові й поетичні твори українських підсовєтських письменників написані значно кращою мовою.

В дискусії після доповіді проф. І. Губаржевський та письменник Л. Полтава критикували доповідача за надто оптимістичну оцінку ситуації, але більшість інших дискутантів з головними темами п. Добрянського погоджувалися. Л. Чикаленко вказав на те, що в російській совєтській літературі останнього часу часто фігурують герої, що говорять українською мовою. На його думку, це вказує на те, що росіяни вже толерують українську мову і не вважають її більше за „мужицьку". Ю. Лавріненко твердив, що від початку 30-х років це тепер вперше знову зародився громадський рух в обороні української мови і важливим є те, що зараз цей рух іде знизу, стихійно, а не від партії. І. Бакало додав, що це, певне, пояснюєтся тим, що сучасні покоління українського народу це ті, що кінчили українські школи в 30-х і 40-х роках і тому справа української мови їм близько лежить на серці. Присутні на засіданні білоруський учений А. Адамович у своєму виступі відзначив, що такі самі процеси, як доповідач змалював в УССР, існують зараз теж і на Білорусі, а також і в інших неросійських республіках, зокрема в Середній Азії. В дискусії теж брали слово В. Голубничий, І. Замша, К. Туркало та інші.

В. Г.

З українського життя в Бразилії

Загальні Збори ХОС-у

16 — 17 березня в Куритибі відбулися річні Загальні Звичайні Збори Хліборобсько-Освітнього Союзу та споріднених з ним установ і організацій. В Зборах взяли участь 38 умандатованих делеґатів, що представляли собою 1,383 членів ХОС-у з різних місцевостей Парани.

Збори вислухали звіти Централі Союзу і Українсько-Бразилійського Клюбу, звіти філій, а також окремі питання з політичного, культурного та господарського життя.

З усіх цих питань схвалені відповідні рішення. Збори підтвердили на наступний рік дотеперішню Центральну Управу, яку очолює п. Степан Кобилянський.

Жіночий З'їзд

У тих же самих днях, 16-17 березня, відбувся перший Жіночий З'їзд делеґаток жіночих секцій, які діють при окремих філіях Хліборобсько-Освітнього Союзу. В з'їзді взяли участь представниці Організації Католицьких Жінок та сестрицтва Святої Магдалини, що існує при православних церквах. Зі Сан Павльо прибули дві представниці місцевої організації Союзу Українок, що існує при Товаристві „Соборність".

Жіночий З'їзд викликав зацікавлення не тільки в присутніх на ньому, а і взагалі серед багатьох українських жінок у Бразилії. — Оформлено Організацію Жінок при Хліборобсько - Освітньому Союзі. На голову її обрано відому громадську діячку, народжену в Бразилії, проф. Ольгу Горачук.

Сходини в Сан Павлі

Заходами українського Товариства „Соборність" у Сан Павльо влаштовано величаву Академію 22-го Січня — Дня проголошення Незалежности й Соборности України. Академію відкрив голова Товариства п. Едуард Віцке. Доповідь виголосив інж. Петро Головко, закінчивши її так: „Ми віримо в остаточне визволення нашого народу, бо немає в історії прикладу, щоб великий нарід, який героїчно бореться за волю, не здобув би її. Ми віримо в „Заповіт" нашого Великого Генія Тараса Шевченка ,яким закликано всіх нас осягнути повну перемогу над ворогом".

Після доповіді численні присутні прослухали далі виступи наших скрипалів пані Марії Вульчин і п. М. Білика. Наприкінці урочистости вся авдиторія відспівала „Ще не вмерла Україна". — Після Академії, Союз Українок справив для старших і молоді так звані Запусти.

Попович обминув Куритибу

Сподіваний приїзд космонавта українського роду, полковника Павла Поповича до Куритиби, з невідомих ближче причин не відбувся. Полковник взяв участь і світовій авіяційній виставці в Сан Павльо і відлетів до міста Бразилії ,де вручив подарунки президентові Жвон Ґуляртові, його синові та доньці і залишив межі країни. Бразилійська преса Павлові Поповичеві приділила дуже мало місця. Це пояснюється головно тим, що в Бразилії назагал уже проминуло сліпе захоплення всім совєтським.

Мих. Килимний

ТРИ ПІВДЕННОАМЕРИКАНСЬКІ КРАСУНІ

В конкурсі за звання „Королеви Світу", що відбувається в Маямі Біч на Флориді беруть участь також „королеви краси" південноамериканських держав. На фото (від ліва): Тереза Марія Варґас (Бразилія), Марія Альварез (Колюмбія) й Ольга Ґаллюзія (Арґентина).

ВІСТІ З КЛІВЛЕНДУ

Юрій Тис у Клівленді.

Відомий український письменник, Юрій Тис-Крохмалюк прибуде цього літа на постійний побут у Клівленді. Його приїзд до нашого міста стане поважним скріпленням культурного і громадського життя української клівлендської спільноти. Інж. Ю. Крохмалюк, як відомо, є активним членом організацій Українського Визвольного Фронту.

Хор ім. Т. Шевченка відвідає Ню Йорк і Філядельфію.

Український хор ім. Тараса Шевченка з Клівленду під мистецьким керівництвом професора Ярослава Барнича відвідає осінню 1963-го року українські громади Метропольного Ню Йорку та Філядельфії. 125-членний Хор виконає у супроводі фільгармонійної оркестри відому українську оперету „Запорожець за Дунаєм". В своєму сценічному репертуарі Хор має теж Ніщинського „Вечорниці" та Ревуцького „Хустину", низку вокальних творів у високомистецькому опрацьованні. Впродовж останніх двох літ Хор втішався під час своїх успішних виступів у Клівленді фреквенцією приблизно двох тисяч присутніх. Половина членів Хору, — це українська молодь Клівленду, яка завзято плекає традиції українського вокального мистецтва.

Важкі і відповідальні акції СУМА.

Злет Юнацтва Спілки Української Молоді стейту Огайо відбувся в днях 4-7 липня в Бронсвіку, Огайо. В Злеті, що мав політично-виховний характер, а в тому мистецько-вокальну й спортову програму, взяло участь членство Осередків Юного СУМА з Акрону, Кентону, Клівленду, Лорейну, Парми й Йонґставну. Господарем Злету був Осередок СУМА ім. Т. Шевченка з Парми, Огайо, під керівництвом Теодозія Тарчанина. XIII-ий Всеамериканський Здвиг Спілки Української Молоді Америки влаштовує в днях 31 серпня - 2 вересня 1963 в Клівленді Осередок СУМА ім. Богдана Хмельницького. В цьому Здвизі візьмуть участь реґіональні Осередки Спілки з північно-західніх стейтів ЗДА. Командантом Здвигу буде студент Ігор Кунаш. За технічну підготовку Здвигу відповідають п. Микола Поглід, голова СУМА в Клівленді, та п. Теофіль Цішкевич, член Головної Управи СУМА.

Успішний концерт УМІ.

Річний Концерт Учнів Відділів Українського Музичного Інституту Клівленду і Лорейну відбувся з успіхом 19 травня в залі клівлендського Українського Народного Дому. В програмі Концерту взяло участь 50 учнів кляс фортепіяна, скрипки і мистецтва слова. В нашому Музичному Інституті навчають Ярослава Барнич, Ірина Винницька, Марія Грушкевич, Дарія Микита та Мирон Шиян. Навчання в клясі фортепіяна закінчив цього року визначний учень, Ігор Турчиневич, який у програмі Концерту виконав „Місячну сонату" Бетговена. Цього року минає десять літ праці клівлендського Відділу УМІ в напрямі музичного виховання української молоді. Після закінчення першої частини Концерту, д-р Мирослав Орловський зложив від імени батьків подяку учителям за систематичне навчання на високому рівні.

Практичні проєкти „Самопомочі".

Для інформації і користування своїх членів та всієї громади Клівленду Управа „Самопомочі" вестиме в канцелярії Кредитової Спілки таблицю: „Громадський календар Клівленду". В такій формі будуть у нашому місті на майбутнє зголошувані громадські, національні чи культурні свята, збори, конференції і т. п. Ведення такої таблиці забезпечить практично моральне першенство для влаштовування загально-громадських імпрез. Таким чином буде ведена точна евіденція тих, що в епізненому реченці проголошують подвійні конкуренційні імпрези.

В кругах „Самопомочі" кристалізується ідея голови Відділу „Самопомочі", інж. Петра Балагутрака, про конечність придбати на власність нашої громади, зокрема для вжитку нашої молоді, відпочинкову оселю коло Клівленду в стилю „Діброви" біля Дітройту.

Бувший голова „Самопомочі", мґр Ярослав Городиський виконує цього року обов'язки заступника голови Української Горожанської Ліґи міста Парма. В Пармі живе 18 тисяч українців. У правиборах Американської Демократичної Партії 7 травня українці Парми дали вирішну підтримку українському адвокатові, Андрієві Бойкові, який виграв голосування на пост замісника юстиції („солиситор" у Міській Раді.

Мґр. Я. Городиський є також автором ідеї побудови репрезентативного українського дому в Пармі. Коли продадуть 100 уділів по $ 250, будуть скликані Загальні Збори реєстрованої вже корпорації „Український Осередок" — Парми. Так буде також називатись український будинок в Пармі.

Українська Клініка в Огайо.

Першу українську медичну клініку в Огайо вибудував весною минулого року в Норт Риджвил — д-р Володимир Возняк. Клініку ведуть три лікарі. Д-р В. Возняк є любителем малярства і членом Асоціяції Мистецтва Американських Лікарів. В цій клініці знаходиться серед малярських і скульптурних унікатів також оригінальне погруддя Степана Бандери роботи скульптора Михайла Черешньовського.

Карпо Ружинський

Короткі вістни

● До Загорська в Совєтському Союзі приїхав делеґат Папи Павла VI французький архиєпископ Франсуа Шарієр і в тамошньому манастирі виголосив промову до зібраних православних делеґатів з нагоди 50-річчя єпископських свячень 86-літнього московського патріярха Алексея. Алексей привітав католицьких і протестантських делеґатів і висловив надію щодо „доброго розвитку дальших взаємин."

● Федеральна Комісія Комунікації, від якої залежить видання концесій для радіо-телевізійних стацій, як також Крайова Асоціяція Радіоредакторів і Дикторів рішуче виступають проти проєкту, щоб Конґрес прийняв окремий закон, який обмежував би свободу радіо- і телевізійних коментаторів на контроверсійні політичні та інші державні справи.

● Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер, який осінню цього року відійде в стан спочинку після 14-річного урядування, як голова уряду Німецької Федеративної Республіки, все ще залишиться парляментарним послом і головою німецької Християнсько - демократичної партії. З цього титулу йому призначили вже місце в залі парляменту та кімнати на його парляментарне бюро.

● У Південному В'єтнамі в минулу середу 17 липня комуністичні партизани обстріляли мінометами позиції, що їх займали американці біля Кан То, за вісім миль від столиці Сайґону, і 15 американських вояків було ранених, між ними два важко. Це були найбільші втрати американців в Південному В'єтнамі в одній боєвій дії.

Тарзан, ч. 5070. Покидають забутий світ...

Довгі години Тарзан і його супутники дряпалися на небезпечні вершки Заборонених гір.

Нарешті їм вдалося вилізти на найвищий вершок без жадних втрат.

Профессор Саттон побожно прошептав: — Прощавай назавжди, світе, що тебе час забув... Збережімо його таємниці...